

Szerkesztői iroda:
N.-Enyeden, várszög-uteza
a lap szellemi részét illető közle-
mények küldendők.
Kiadó hivatal:
POLLÁK MÓR KÖNYVNYOMDÁJA.
hová a hirdetések s előfizetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelen minden vasár-
napon egy nagy íven.
ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK.
Helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve:
Egész évre 4 frt.
Fél 2 " "
Negyed 1 " "
HIRDETMEÉNYEK DIJA:
3 hasábos petti sorért, vagy ennek
helyéért 5 kr. Bélyegdíj külön 30 kr
Nyiltér sora 15 kr.

Közigazgatásunkról.

Most, midőn belügyeink rendezésének kérdé-
sei mind nagyobb tért kezdenek elfoglalni parla-
mentünk tárgyalásaiban, helyén valónak találjuk
közölni azon küldöttség munkálatát is, melyet Al-
sófehérmegye bizottsága a törvényhatósági köz-
igazgatás egyes ágazataira vonatkozó javaslatok
tételére kebeléből kiküldött. — Mennél több ol-
dalról vannak e kérdések tárgyalás alá véve és
mennél több eszmeeserére adnak alkalmat, annál
inkább kitűnnek a tapasztalás által is megérlett
köznézetek. Ha figyelembe vesszük a köztisztvis-
elők qualificatiojáról belügyminiszter ő nmltga
által benyújtott törvényjavaslatot, sok tekintetben
egyező nézeteket fogunk találni: de a megyei ja-
vaslat egyik előnyéül reá mutatunk azon pontra,
mely az elméleti minősültség mellett a gyakorlati
is megkívánja.

Javaslatok

a törvényhatósági közigazgatás körében teendő
egyes refomokra nézve.

I. A megyei tisztviselőkről.

a) Választás. A törvényhatóság tisztviselői
a több százados joggyakorlat fentartásával a me-
gyei bizottság választása útján nyerjék állomásai-
kat. A választás az egyes tisztviselői állomásokra
egyszersmindenkorra oly módon történjék, hogy a
választott, ha munkaképes, 70 éves koráig meg-
tarthassa állomását.

b.) Qualificatio. Közigazgatási tisztviselő jö-
vőre csak az lehet, ki az alább részletezendő mi-
nősültséggel bír.

A minősültség elméleti és gyakorlati legyen.
Elméleti minősültséggül megkívánatik:

a) az alispáni, főjegyzői és első aljegyzői ál-
lomásra pályázóktól, hogy igazolják jogvégzettség-
üket és az államtudományi vizsga letételét, vagy
a közigazgatási tanfolyam végzését.

b) az árvaszéki elnöktől és az ülnököktől,
hogy igazolják jogvégzettségüket és a jogtudomá-
nyi államvizsga letételét.

c) a tisztí ügyésztől, hogy ügyvédi oklevéllel
birjon.

d) a szolgabíróra pályázóktól, hogy az
államtudományi vizsga letételét, vagy a közigaz-
gatási tanfolyam végzését igazolják.

e) az aljegyzői, segéd-szolgabírói állomásra

pályázóktól, hogy a teljes gymnasiumnak jó siker-
rel való végzését és a közjegyzői vizsgának meg-
felelő gyakorlati vizsga letételét igazolják.

f) Pénztárnok, ellenőr, levéltárnok, számvevő
csak teljes gymnasiumot jó sikerrel végzetek köz-
ül választható, kik közül a pénztárnok, ellenőr
és számvevő a könyvvitelben való jártasságukat
is igazolni tartoznak.

g) Az orvosi állomásra pályázókra az 1876.
XIV. t.-cz. szabványai az irányadók.

Az a., d., és e. pont alatt jelzett tisztviselői
állomásokra pályázók egyszersmind két évi gyako-
rulatot is kötelesek kimutatni, melyet mint köz-
igazgatási tisztviselők, vagy gyakornokok tölthetnek ki.

Ajánlatik továbbá, hogy a gyakorlati képzett-
ség megszerzéséhez s egyszersmind a fogalmazási
személyzet kíségetése végett megyénkben, részint
a központban, részint a szolgabíráknál al-
kalmazható hat gyakornoki állomás rendszeresít-
tessék 400 frt évi fizetéssel.

Átmeneti intézkedés ül kimondandó volna,
hogy a jelenleg alkalmazásban levő tisztviselők je-
lenlegi állomásaikra, a fennebb részletezett quali-
ficatorok kimutatása nélkül is kijelölhetők; más tiszt-
viselői állomásra való pályázás esetében azonban
a megfelelő qualificatio megkívántatik azon kivé-
tellel, hogy alispán lehet azon szolgabíró is, ki
ezen minőségben már négy évet szolgált. Valamint
szolgabíró lehet azon segéd-szolgabíró és aljegyző,
kik ezen minőségben négy évig folytonosan szol-
gáltak.

c) Kijelölés. A választás alá kerülő tisztvis-
elői állomásra pályázókra nézve kijelölésnek van
helye. A kijelölő bizottság összeállítása az 1870.
42. t.-cz. 68. §. szerint történjék jövőre is; de
szigorú kötelességgel tétessék, hogy a pályázók
képesítettsége pontosan megvizsgáltassék; azon kö-
rülmény, hogy az illetők az elméleti és gyakorlati
minősültség követelményeinek teljesen megfelelnek,
nyilvánosan kijelentessék. Ha a minősültek közül
többen jelentkezének valamely állomásra, azok
közül legalább 3 kijelölendő, kik közé a szolgál-
latban levő folyamodók mindenestre bevétessenek,
ha az előírt képesítettségi feltételeknek megfelelnek.

d) Fegyelmi választmány. A tisztviselők
fel tti fegyelmi jog gyakorlatára vonatkozólag ajánl-
tatik, hogy az 1876. VII. t.-cz. oda módosítottas-
sék, miszerint a fegyelmi határozat jogát ne a
közigazgatási bizottság által választott bizottság,

hanem a megye bizottsága által a megyei bizotti-
ság tagjai közül titkos szavazattal választott két
rendes és két póttagból, valamint a főispán által
szintén a m. bizottság tagjai közül kinevezett két
rendes és két póttagból 3 évre alakított és a fő-
ispán elnökleite alatt működő fegyelmi választmány
gyakorolja, részint mint első, részint (az alispáni
határozat elleni felelkezés esetében) mint másod
foku hatóság. — Ezen fegyelmi választmányhoz
csakis a törvényhatósági és községi tisztviselők,
illetőleg segéd- és kezelő személyzet fegyelmi ügyei
tartoznak, mint a kik közvetlen vagy közvetve a
megye bizottságától nyerték megbizatasukat s an-
nak felelősök is.

A jelenleg érvényben levő és az 1876. VI.
és VII. t.-czikkek által szabályozott fegyelmi el-
járás több tekintetben hiányos lévén, annak kiegészi-
tése és javítása feletle szükséges; pl. a hiva-
taltól felfüggesztés esetei, a vizsgálat időtartama,
a bevégzett vizsgálat utáni határozat hozatal ideje
stb. részletesen meghatározandó volna.

e) Fizetés és nyugdíj. A jelenlegi fizeté-
sek csekélyisége és a törvényhatóságok szerint való
különböző eltérése szintén figyelemre méltó körü-
lmény lévén, a fizetéseknek osztályozása és a kir-
tisztviselők, különösen a bíróságok tagjainak díja-
zásával leendő arányosítása, valamint a törvény-
hatósági tisztviselői személyzet részére országos
nyugdíj-alap szervezése halaszthatlan teendő volna.

II. A megyei bizottságról.

A megyei bizottság azon szervezet szerint
maradjon fenn, amint az 1870. 42. t.-cz. 19., 20.,
21. §§. meghatározzák.

Azon bizottsági tagok, kik 3 éven keresztül
a közgyűléseken részt nem vesznek s elmaradá-
sukat a közgyűlés előtt meghatározandó módon
kellően nem igazolják, 3 évre a bizottsági tagság-
ból hagyassanak ki s helyök az id. t.-cz. szabvá-
nyai szerint töltsék be.

III. A közigazgatási bizottságról.

Azon ügyek, melyek végleges elintézés végett
az illető szakminiszterhez terjesztendők fel s a me-
lyek a közigazgatási bizottsághoz csak előkészítés,
véleményezés végett osztattak be, (pl. hivatalos
hajtóvadászat engedélyezése, katonai elbocsátási,
nősülési stb. kérvények) tétessenek az alispán ügy-
köréhez. — Az általános érdektű közigazgatási
ügyekben való ellenőrzés és véleményezésen kívül

TÁRCZA.

PIROSKA.

— Népballada. —

„Holnap itt van az örömnapi! örülsz ugye jó anyám?
Holnap vezetem oltárhoz gyöngyvirágom, szép arám!”
„Örvendj fiam!” szolt az anya, örömnapi virrad reád!
Csak ne volna olyan messze túl a tavon szép arád!”
A jövőnek virányain elméláznak a szülék . . .
Megérték hát kedves fiok véghetetlen örömét.
Oly örvendve tekint a hold az alacsony kis házba,
A hol három áldott lélek a nagy Istent imádja.
Könynyű sajka reng a tavon, a boldogság megy vele,
A tó színre még a nap is mosolygva tekint le.
„Ne menjünk ma kedves fiam . . . olyan rosszszat
álmodám . . .”
„El kell mennünk . . . akár hogyan . . . nem esalom
meg hú arám . . .”
Éjszak felől sűrű felleg emelkedik setóten . . .
Megy a sajka Tihany felé, mint a szélvész sebesen.
„Messze vannak kedves fiam még a tihanyi partok?”
S a Balaton felelétül iszonyuan háborog . . .
Reng a sajka — mint a pehely — a földühödő habokon,
Hánykolódik ide-oda a nagy hullám-tornyokon . . .

Gyenge sajka, nem bírja ki . . . öszszetörök ropogva . . .
. . . Alámerül mindahárom a zajongó habokba . . .
„Fiam! Pista! ments meg engem . . . mentsd meg
öreg apádat!”
Oda úszik Pista legény, erős karja ad támaszt.
Majd felbukik édes anyja és szorongva így kiált:
„Gyermekek ne hagyj elveszni, a gyámoltalan anyát!”
Elereszi öreg apáját . . . majd megragadja újra . . .
S fehérhajú édes anyja fel-fel bukik a tóra . . .
„Oh gyermekek!” — „Kedves fiam,” — Pista ide-
oda kap . . .
Mind a kettőt úgy szereti . . . Apját elkapja a hab . . .
Anyja után alámerül . . . gyenge karját megkapja . . .
Ugyküzködnek zúgóhabbal . . . mely messze elragadja . . .
„Édes fiam meneküljünk!” . . . „A Balaton közepéről?”
„Haljunk együtt kedves anyám . . .” „Kérj oltalmat az
égtől . . .”
„Óh Piroska! várhatsz engem lakodalmas ruhában . . .
Völegényed a halállal küzködik itt . . . hiában . . .
Szép Piroska! . . . én angyalom . . . örökre isten veled!”
S öszszecsapott a két hullám zajongva fejük felett . . .
Hoszzú idő telt azóta . . . elrepültek az évek . . .
A viharok is ritkák már . . . oly esendesek az éjek . . .
Szép Piroska völegényét a parton egyre várja . . .
Bajta van még lakodalmas fölezifázott ruhája . . .

Mereven néz a habokba . . . völegényét látja ott . . .
Völegényéről esacsognak most is a futó habok . . .
Halász legény ha Piroskát a tóparton meglátja:
„Uram örizz!” s borzadályljal keresztet vet magára . . .
Budapest, 1882. **Király Kálmán.**

A FŐVÁROSBÓL.

A kötelesség és szellemi találkozás vágya egyaránt
parancsolja, hogy a „Közérdek” kedves olvasóinak egy
fővárosi tárczalevéllel szolgáljak.
Mindenki tudja előre, hogy miről fogok írni, mert
hiszen senkisé megbeszél ma másról, mint hirnevös ha-
zánkfiáról, a világhírűvé nőtt Munkácsy Mihályról.
Hiába feszítik meg szónoki képességüket a házban
a honatyák; hiába indítványoz a német ezég táblák el-
len Szalay Imre; hiában sürgölködik Zichy Jenő; hiába
botlunk beleaz utolsó bálok kínálózó gyönyörébe; hiába
az érdekes bohócestélybe; hiába minden.
Ma már nem nyújt elég élvezetet a legzseniálisab-
ban rendezett bohócestély sem. Az nem igazi bohócszág.
Az csak affektált; az csak komédia.
Ma már a bohócszágban is többlet várunk az affek-
tálnál, a kendőzöttnél, a mondva csinálnál.
S van is bohócszág a déli vidéken. A krivosezeiak
lázasága; a délvidéki hordák igyekeznek a bohóság isten-
nőjének ügyét egy lépéssel előbbre vinni.
Mindennap jönnek a garmondbetűkkel szedett sür-
gönyök, melyek e bohócok viselt dolgairól traktálnak
s még sem törődik velük az ördög sem.
Ha nem volna más dolgunk, tán megnevetnők, de
igy még e jutalomban sem részesülhetnek.
Hiába ma minden.
Ma, lehet mondani, egész Európában senki sem
beszél másról, mint Munkácsy legújabb műalkotásáról —
„Krisztus Pilátus előtt” ezimű festményéről.

a közigazgatási bizottság, mint felelősségi hatóság működik az egyes taxitáve felsorolandó ügyekben. Azon hivatalos közeg, (pl. alispán, kir. adófelügyelő stb.), ki az I-ső vagy II-od fokban határozatot hozott, a felelősségi esetén ne bírjon ismét határozati joggal a közg. bizottságban is.

IV. Közigazgatási bíráskodás és felelősségi hatóságok kevesbitése.

A jogkereső közönség érdekében a közigazgatási közegek által hozott sérelmes határozatok végérvényesen egy külön álló független testület, a minisztérium által kinevezendő közigazgatási bíróság által döntenek el. Tekintve továbbá, hogy oly számos, egymástól különböző szervezeti és hatáskörü felelősségi hatóság van, hogy ez a közigazgatás szervezetét szövevényessé téve, az ügymenet gyorsaságának csak hátrányára van, a közszolgálat érdekében azok kevesbitése s ez által is az eljárás egyszerűsítése felette kívánatos. **B.**

HETI SZEMLE.

Az országban erős viták folytak Bosznia és Hercegovina megszállása felett, mely vitákra alkalmat szolgáltatott a delegációk által a bosnyak lázadás leverésére megszavazott 8 millióból minket illető résznek megszavazás végett az országhoz elébe terjesztése. Önként értendő, hogy mindkét ellenzék szónokai keményen elítélték a megszállás politikáját. A költség azonban megszavaztatott 232 szóval 80 ellen. Ellene csak a szélsőből szavazott. A kincstár és az erdélyi ev. ref. egyház közt a cameraticum beneficium iránt létre jött perbeli egyezség jóvá hagyott. — Jelenleg a közmunka- és közlekedésügyi tereza tárgyalása van napi rendben. Rohonczy Gedeon újabb is felszólalt a közlekedésügyi minisztérium vizsábályozásai ügyesportjainál történt visszaélések ellen s indítványozta, hogy az ügy megvizsgálása végett küldessék ki egy 15 tagból álló parlamenti bizottság. Indítványa nem fogadtatott el, hajlandó azonban a szabadelvű párt saját kebeléből jurtyt küldeni ki Rohonczy adatainak megvizsgálása végett. — Beszéltek, hogy Ordódy közmunka- és közlekedésügyi miniszter a folyamatban levő költségvetési vita után le fog mondani miniszteri állásáról s helyét gr. Károlyi Sándor veszi át, ki közelebbről meg is fogja tartani, mint miniszteri jelölt nagy programbeszédét.

Hercegovinában a nagyobb szabású akció a lázadások ellen végre megindult Joesa vidékén. A lázadók erejének főgyűlhelye a Zagorjában Krobiljine fensík volt, melyet csaknem megmászhatlan sziklák környeznek. Itt a lázadók teljes biztonságban érezték magukat s innen intézték támadásaikat mindenfelé, igyekezvén a mozgalmat Bosznia déli részébe is átültetni s fenyegetvén magát Szerajevot is. Ezen fensíki ellen 4 hadoszlop indult meg különböző pontokról Szekulice és Leddihn tábornokok s Haász és Arlow ezredesek vezérlete alatt. A támadás úgy volt tervezve B. Jovanovits főparancsnok által, hogy ha teljesen sikerül, döntő csapás méretű volna a lázadás fejére: azonban csaknem legyőzhetlen természeti akadályok, terep viszonyok, melyekkel derék katonáinknak folyton küzdeniök kell, nem engedték meg, hogy a nagyszabású kombinált támadás egészben sikerüljön. A fensíki azonban kemény harcok után elfoglaltatott, de a lázadók menekülhettek. Glavatieveonál ez alkalommal 1000 főnyi felkelő sereg reggel 10 óráig esti 7 óráig állott ellent csapatainknak, végre megfutamodott. A Krbiljina fensík elfoglalását általán nagy előnynek tekintik. Hogy mily makacs lázadással van bajuk, mutatja

Életemnek legboldogabb percei közé sorozom azokat a perceket, mikor e képet láttam.

Mit mondjak róla? Nem mondhatok semmi újat. Legalább mint kritikus nem. A világnak legelismertebb kritikusai már kimondták véleményüket Munkácsyok és képe fölött, s e vélemények őt egyértelműleg a világ elsői közé emelték, a század legnagyobb szellemének állították.

En legfeljebb arra szoritkozhatom, hogy benyomásaimról számot adjak.

S e benyomások nem érdektelenek. Még a párizsi kis gyermek benyomása is jellemzően érdekes. Ugyanis magasra emelte őt az anyja, hogy láthassa a Krisztus képet.

— Látod-e kis fiám? kérdezte az anyja.
— Látom — felelt — de nem hallok semmit.

Ez a Krisztuskép, a melyet látva a legkonokabb atheistának is meg kell rendülnie. Ez az a Krisztuskép, mely az eszméknek örök diadalát megpecsételi. Ez az a Krisztus kép, a mely a kételkedőknek minden gyarlóságát megsemmisíti, tönkre teszi; ez az a mely bebizonyítja, hogy ha az Isten földre akar szállani, csak saját alakjában szállhat le közénk, csak így fogjuk őt érteni, imádni, mert ő csak a mi alakunkban létezhetik. Ez az a kép, a mely ezredőves kékedéseket és vívódásokat az igaz eszmével kibékít és egyensúlyba hoz.

Ez a Krisztus az, kinek lénye mindnyájunk lelkében meg volt, kinek alapját lelki szemünkkel mindnyájan láttuk, s kit megmutatni egyikünk sem tudott.

Egy óriási szellem esetére várt a feladat, milliök szívének titkát kifejezni.

Ezernyolczszáznyolczvanegy osztendőre volt szükség, míg e szellem — e téren — mindnyájunkat megváltott.

A ki nekünk a Megváltót megmutatta, egy magyar ember, egy jó hazafi, kit irigy szemmel bámul az egész művelt világ, s ki a művészet terén szintén megváltónk lett.

azon körülmény, miszerint csapatainknak január 16-tól február 18-ig huszonnyolcz özszeintközése volt a felkelőkkel, melyek folytán vesztségünk 116 ember, közöttük 10 tiszt.

A lázadás teljes leverése, úgy látszik, még sok időbe, sok pénzbe és sok emberéletbe fog kerülni. A felkelés folyton növekedőben van, a raguzai főhadiszállásról jött hír szerint, a lázadás északi Hercegovinában is kiterőben van.

Egyébiránt mi magyarok nincs mit féljünk a déli szlávoktól. Ők most egyszerre nagyon jóakaróknak akarnak feltűnni. Ljubibrátics Mihály főkelő vezérnek az „Egyetértés“-ben megjelent felhívása, melyben mi magyarok arra szólítottunk fel, hogy béküljünk ki velük és üssük együtt Ausztriát, a mellett bizonyít, hogy szerbjeink minket úgy szeretnek — majd megesszünk.

Skobelev, ki közelebbről Párisban mondott beszédével holmi francia-orosz szövetség létesíthetése felét sejtetett, állítólag vissza hivatott Szentpétervárra, miért hívják vissza, kérdéses dolog. Ugyanis azt írják Szentpétervárról, hogy ez a vissza hívás nem egyéb, mint a külföld izgatottságának lecsendesítésére szánt komédia, mert a hírhedt tábornok Bosznia megye s bosnyákok élén harcolni fog ellenünk. Ezzel szemben azt is erősítik, hogy Saburoff berlini orosz nagy követ Bismarck hercegnek az orosz kormány sajnálatát fejezte ki Skobelev párizsi beszédei felett.

Románia felől rossz szelek fujdogálnak. Ott is fegyverkeznek, sőt hírlik, hogy febr. 27-én Oroszország és Románia között meg is kötötték volna a véd és dacz szövetség, melynek értelmében Románia tartozik 100,000 embert kiállítani, természetesen ellenünk. Ennek díja lenne Bukovina és Erdély. Nem is lenne rossz annak az újdonsült királyságoeszkának, ha minket magához kaparrithatna, csak hogy addig még sok viz lefoly a Maroson. Ehhez a kérdéshez Magyarországnak is lesz még hozzájárulása.

Gladstonnak, az angol lord májornak a közel jövőbeni leköszönéséről is beszélnek a lapok, kinek helyét a kabinetben Hartington marquis, a szabadelvű párt egyik kiváló tekintélye foglalná el.

Legújabb hírek szerint Skobelev csakugyan utban van Szentpétervár felé Bécsen keresztül. — Romániának Oroszországgal véd- és daczszövetségre lépése úgy látszik nem bizonyul valósnak.

Magyarellenes üzemek.

„Mindenek előtt a németek Magyarországon és Erdélyben azok, kik segítségünkre szorúlnak. Az uralkodó magyar kisebbség évek során át következetesen arra munkált, hogy a német műveltséget a magyar koronaországokban tönkre tegye.“

Ilyen s ezekhez hasonló épületes szavakkal szólította fel ezeltől néhány hónappal egy berlini lap a németeket, hogy lépjenek az általános német iskolai egyesületbe.

Érdekesnek s érdemesnek tartjuk változni ez ügy tovább fejlődését, melyhez, úgy hiszünk, nem kell kommentár, — hiszen mindnyájan tudjuk, mennyire elvannak nyomva mi nálunk a németek, illetőleg a szászok! — Szegények!

Ez év elején ugyancsak Berlinben megjelent egy röpirat következő czimmel: „Das Deuschthum in Ungarn. Einige Worte zur Aufklärung eines Stock — Magyarén.“ Alaposan tárgyalja a kérdést, elfogulatlanul mond bírál-

Szándékosan csak a Krisztus képéről szólottam, — oly gyenge hangon, a milyen gyengének csak képzelné lehet az enyimet egy ily nagy alkotással szemben.

Az egész képen 39 alak van s ez alakok minde-nike. Pilátus, Kajafás stb. egyik csodásabb hatású, egyik elragadóbb, meséssébb eredményű a másikkal.

Ezt látni kell; erről beszélni alig lehet.

Valóban nincs oka kétségbe esni az olyan nemzetnek, a melynek Jókaija. Arany Jánossa, Liszt Ferencze, Erkel Ferencze, Kossuth Lajosja és Munkácsy-ja van.

Megindult a mozgalom az egész fővárosban, hogy a kép a miénk maradjon. E mozgalom ezéja özsze-gyűjteni a nemzetnek önkéntesen felajánlott filléreit, s a képet, mely körülbelül százezer forintért megvehető lesz — megvenni.

Igaz hazafira nézve nem lehet nemesebb kötelesség a jelen kérdésben, mint e czélt előmozdítani.

Hadd legyen Budapest a művészetet kedvelő világnak ez által egy metropolisává delejes pontjává; s hadd legyen e kép a magyar név büszkeségévé a teljes megbecsülés által.

Hiszem, hogy Nagy-Enyed lelkes közönsége is sietni fog áldozatával a művészet és hazafiság kettős oltárára.

Rendezni kellene valami előadást e czélra, hisz a siker semmi kétséget sem szenvedhet.

A hol olyan lelkes ügybzgó, fáradhatatlan és hazafias elemek vannak mint Nagy-Enyeden, ott a fellépést a legbiztosabb siker fogja koronázni.

A szerkesztő úr kezében van a helyi sajtó; s így a czélt még a legnemesebb hatalom is támogatni fogja.*

Solymsó Elek.

* Részünkről örömmel üdvözlöljük a hazafias felszólítást s reméljük, hogy ez nem fog elhangzani sikertelenül. Szívesen ajánlunk az adakozásoknak beszoigaltatás végett elfogadására és lapunkban való nyújtására. Szerk.

latot fölötte és erőlyesen tiltakozik azon irányatos támadások ellen, melyet a szászok a német sajtóban a magyarság ellen folytatnak.

Hanem a német „Schulverein“ csak folytatta üzemleit. Elnöksége s számos előkelő egyén által aláírt felhívást bocsátott ki. A felhívás tovább rágódik a esonton s azt hangsúlyozza, hogy „a nagy német nemzetnek kötelessége megmutatni áldozatkészségét azzal a törzsrokonával szemben, mely — az alkotmány által biztosított jogai daczára is — ily veszélybe jutott s mely nemzetiségéhez való hű ragaszkodása miatt szándékolatik ily módon végkép kiirtatni.“ Megjegyzendő, hogy itt az új iskolai törvényjavaslatra van ezézés téve, melynek a felhívás szerint ezéja, hogy „a német községeknek még csak utolsó maradványa is kiirtassék s feldúlván a majd nem 800 év óta ápolat német szellemi kultúra, ezzel a magyarságnak a német nemzetiséggel szemben vivandó megsemmisítő küzdelme készítették elő.“

Erre Neményi Ambrustól, az ismert publicistától, jelent meg egy röpirat, melynek ezéja az, hogy a szászok üzemleit és félvezetéseit leleplezze.

Legújabbban Tisza Kálmán miniszterelnökhez szándékozik küldeni egy iratot a „Deutscher Schulverein“ albizottsága, mely következő egyénekből áll: Gneist, Brunner, Goldschmidt, Wattenbach, Falkenstein és Boeckh, valamenynyien tekintélyei a német irodalomnak, tudományoknak.

Ez tulajdonképen nyilt válasz akar lenni az egyesület által a magyar képviselőházhoz küldött felhívásnak tárgyalására, „mely“ mint a szövegben van, „arra indit minket, hogy ezéjaink alaptalan gyanusításával s irányatos elferdítésével nyiltan szembe szálljunk.“

Az egészen tartalma főbb vonásokban következő:

Tiltakozunk az ellen, mintha mi hamis jelentések által félvezetve nem tudnánk önállóan itélni ez ügyben. Az első lökést mozgalmunkra a budapesti német színház ismert ügye adta meg, minthogy „a magyarok türelmetlensége fenyegeti a német műveltséget és nyelvet egyaránt.“ Bizonyítékaink vannak, tények alapján beszélünk. Ott van a vall. és közoktatásügyi miniszter jelentése, melyből kitűnik, hogy 1880-ban 365-el kevesebb német tannyelvű iskola volt, mint 1869. évben.

A magyar képviselőház 1881. okt. 6-iki ülésén előterjesztett középtanodai és reáliskolai törvényjavaslattól látszik, hogy az erdélyi német középiskolák maholnap beszüntetvők, vagy legalább is folyton aszattatnak.

Ime tehát nem beszélünk valótlanságokat.

Maga a magyar kormány eljárása a Schulvereinnal szemben határozatlan elítélendő és illoyalis. Tanulhatna a német kormánytól, mely pl. francia gyarmatosaival kitűnő figyelemmel és gyöngésséggel bánik.

Ha a miniszterelnök úr szükségesnek találja a német sajtót magyar részről teendő ismertetésekkel fölvilágosítani, mi meg azok ellenében a német sajtót „a legnagyobb vigyázatra s a leglelküimeretesebb megfontolásra hívjuk fel.“

Mi nem akarunk izgatni a magyarság, a magyar államiság ellen, de egyesült erővel igyekezni fogunk kimutatni a nagy német nemzet rokozszenvét elnyomott magyarországi és erdélyi testvérei iránt.

„A német Schulverein“ — végződik a válasz — „feladatánl tűzte ki töle lehetőleg támogatni német iskoláit, a melyik csak a német birodalom határain kívül segélyre szorul. Hogy e működésre, melyre felhiva érezzik magunkat, Magyarország kínálkozik kiválóan alkalmas helynek, azt leginkább mi, alóirottak, sajnáljuk, kik meg vagyunk győződve, hogy földrésznünk békéje és üdve jobbra a német birodalom s az osztrák-magyar monarchia becsületes együttműködésén alapul, — de jól tudjuk azt is, hogy Magyarország fennállását leginkább az biztosítja, ha az uralkodó faj más nemzetiségű polgártársaival szemben a sajnosan nélkülözött méltányosságot gyakorolja.“

Eddig a válasz.

Figyelemmel kísérjük e mozgalom további mozzanatait s értesíteni fogjuk azokról t. olvasóinkat.

Fővárosi levél.

1882. márcz. 3.

Elmult a farsang! A vig zeneszó még cseng füleinkbe, de sajnós, hogy gyászos hangok is vegyülnek belé. Szomorú hírrel kezdem tudósítámat. . . Medgyaszay István a dunagőzhajózási társaság magyarországi forgalmi igazgatója, életének 63. évében elhunyt. A közlekedés terén igen tevékeny, képzett szakfőúri volt; húsz évig vitte a gőzhajózási társulatnál az igazgatói tisztet, melyet mindvégig kitaró munkássága által magának méltán kiérdemelt. Temetése valóban impozáns volt. A főváros előkelő családjai mind megjelentek, hogy a végítztséget az elhunytak lerójják. Medgyaszay halálával a társaságot érzékeny veszteség érte. Nyugodjék békében! . . .

Mult hó 22-én tartotta a Kisfaludy-társaság havi ülését Gyulai Pál elnöklété alatt, ki mindenek előtt tudatta, hogy Kisfaludy Károly márvány mellszobra, me-

lyat a társaság két évvel ezelőtt rendelt meg Rómában, megerkezett. — Az ülés első tárgyát Sturm Albertnek emlékbeszéde tette Dux Adolf fölött. A második fölolvastó gr. Zychy Géza volt, ki „Alár“ című költői elbeszélését olvasta föl. — Mindkét fölolvastó a nagyszámú s díszes közönség megtapsolta.

Munkácsy Mihály tiszteletére fényes s jól sikerült hangversenyt adott a „Harmónia“ zenetársulat a „Hungária“ szálloda nagy termében. Várad Antal egy szép alkalmi költeményt olvasott fel. Zongorán játszottak Aggházy, Tomka; énekeltek Maleczkyné, Hegyi Aranka, Ney; Aggházy egy szerzeményét adta elő: „Munkácsy nótáját“, melynek diszpéndiáját át is nyújtotta művésznöknek. A jelen voltak közül elég legyen megemlítenem: Munkácsy-nét, Maleczky Vilmosnét, Király Jánosnét, Helvey Laurát, Hegyi Arankát, Várad Antalnét, Aggházynt, Bartay Edénét stb., továbbá Munkácsy Mihályt, Türr tábornokot, Liszt Ferenczet, Erkel Ferenczet, Bartay Edét, Király Jánost, Neyt, Várad Antal, Maleczky Vilmost stb. A verseny után kedélyes disztrakció volt, mely után táncz következett s a társaság késő éjfélig maradt együtt.

Érdekes levelet kapott Munkácsy Péteriből volt szabójától, melyben figyelmezteti akkor tett ígéretére, mely szerint Munkácsy megígérté, hogy ha nagy művész lesz, küldeni fog neki két képet. S most, minthogy Munkácsy már elég nagy művésznék véli, sürgeti ígérete teljesítését. Ha azonban kettő nem volna jelenleg készen, — jegyzi meg végül — egygyel is megelégszik.

Két tanulmány látható a „Harmónia“ társulat váciutca első emeleti termében, melyeket Munkácsy legközelebbi festményéhez fog felhasználni.

Érdekes kis intermezzo volt Munkácsy itthon léte alatt az a fokes-szürhistória is. Hát ez úgy történt, hogy a jelmezbalon a betyárnak gyönyörű réznyelű, szögekkel kivert fokesa volt. A művésznék nagyon megtetszett s talán fele dícsőségét oda adta volna érte. Hanem nem a betyár volt a fokes gazdája, egy váci ismerőse kölcsönözte neki. De a hogy megtudták az esetet Vácson, rögtön összeállott nyolcz ember, hogy fölvigyék a drága jószágot. Egy szürszabó meg azt találta ki, hogy egy tábori meg egy másik szépen faragott székét is a fokeshoz mellékeli. Es aztán fel is vitték. No bezzeg volt öröm Názáreth... azaz hogy a Munkácsy párnál. Rögtön elhatározták, hogy párizsi palotájukban egy egész termet rendeznek be csupa magyar jószágokkal. Örvendünk rajta.

Még csak azt említem meg, hogy Munkácsyt közelebről a Lipót-rend középkeresztjével tünteti ki Ő felsége, melylyel együtt bárói rang jár.

Hát ám legyen a művész báró, de jó hogy megmarad magyarnak, a míg csak él.

r. l.

CSARNOK.

Velős gondolatok.

Csak az veszt el mindent, a ki elveszti bátorságát.

Saját bűnösségünknek tudata gyakorta legbővebb forrása a gyanakodásnak.

Nehéz dolog hozzá szokni azon fájdalmakhoz, melyeket nekünk megsértett hűségünk okoz. Balzac.

A könyves szem néma ajkak felett mindenható. Jean Paul.

Legkevésbé veszszük észre azt a hibát, melyet szerelmes levél írója ejt.

N. orvos temetési menettel megy szembe s az egyik kocsiból egyik örökös feltűnően kihajolva köszön neki. — Lám, ez legalább hála! — gondolja magában a néhai házi orvosa.

„Mi sem ér fel egy pohár borral!“ — szolt valaki Engel Jakab előtt. „Egy palack bor még is csak többet ér“ — felelt a tanár.

„Hol van Villars?“ kérdő egy hadsegéd, kinek sürgető megbízásai voltak a tábornagyhoz. Villars a szomszédok közelében állott s hallotta a kérdést. „Anynit talán megérdemelnék, hogy Monsieur tegyen a nevem elé“, szolt előlőpve. „Megbocsát kegyelmességed,“ — válaszolt a hadsegéd gondolkodás nélkül — „én sohase hallottam, hogy valaki Monsieur Caesar-t vagy Monsieur Nagy Sándor-t mondott volna.“

F. aszszony égett a vágától, hogy anyós lehessen. Végre sikerült is ez neki.

— Hogy juthattál hozzá?

— Azt híreszteltem, hogy nagyon beteg vagyok s közeledni érzem haláloamat.

Egy fiatal költő megkérte Piron-t, hogy sziveskedjék egy kötet költeményét átoltvasni. Pár nap mulva elment a válaszáért. „Hogyan uram — szolt elégedetten — sehol egyetlen kereszt sinés?“ — „Azt akarná talán ön, válaszolt Piron — hogy kéziratából temetőt csináljak?“

A fiatal házaspárnak sokba került a mosatás s e miatt a nem épen szellemes férjnek sokat kellett szenvednie. Egy ízben haza hozzák a ruhát. Az aszszony számba vesz mindent. — egy férfi ing hiányzott.

— Szászor mondtam ugy-e. — csattant föl a mozgékony nyelvű hölgy férjéhez, — hogy okosabb, czélszerűbb volna itthon mosatni!

— Soh' se busulj. Azzal az inggel legalább egygyel kevesebb darabért kell fizetnünk, a mi minden ízben 12 krajczár nyereség, — válaszolt a számító férfi.

IRODALOM.

Könyvismertetés.

Közelebről jelent meg Budapesten, az Eggenberger-féle könyvkereskedésben, Szent József fővárosi tanítóné-képezdei tanártól: „Számítási példatár“, felső leányiskolák és tanítóné-képezdek használatára. — E munka kétszeresen fontos reánk nézve, kik leányok oktatásával foglalkozunk, mivel szerző a népiskolai számítás irodalmában kiváló tekintély s mivel másfelől, dacára az ijesztő módon szaporodó tankönyveknek, ezen téren csaknem első lévén, igen nagy hiányt pótol.

A munka beosztásáról keveset mondhatunk, mivel az teljesen összevág a miniszteri tanterv beosztásával. Tanmenete szisztematikus. A megjelent első rész két tanfolyam tárgyát dolgozza fel. Targyalja a számítás miveleteket, egész- és törtszámokkal, ismerteti a római számjegyeket, méter mértéket s a hazai pénzrendszert. A második évfolyamban ismerteti az arányosság fogalmát, hármas szabály alkalmazását, továbbá a polgári életben előforduló pénzmeveleteket, a százalé- és kamatszámolást.

Példáit a legszélesebb és különféle körökből veszi és úgy adja fel, hogy a tanulónak fenmarad az öngondolkodás szükségessége, hogy meghatározhassa, vajjon egyik vagy másik feladat minő számitási mivelet segítségével lesz megoldandó. Példái, a gyermekek által is ismert eseteket tükrözvén viszza, nagyban alkalmas arra, hogy a tanulóban a tanulási vágyat és önmunkaságot felkeltse. Hisz nyilvánvaló, hogy a számítás eredménytelenségének legfőbb oka abban rejlik, hogy a tanuló semmit jelentő, aprólékos és ismerete körén kívül fekvő körből vett feladványok farszadják ki és teszik közönyössé a tárgy iránt, nem lévén semmi gyönyöre abban, ha az általa nem ismert feladatot helyesen is oldotta meg. De megjegyzem, hogy szerzőnek, miután könyvét leány-növendékek számára írta, sokkal több példát kellett volna felvennie a háztartás köréből, nem különben a női munkásság és gazdaság teréről, mert ezek állván legközelebb a női gondolkodáshoz, nagyon alkalmasak arra, hogy a tanító számításait ezekre alapítsa.

A könyv czime Példatár, de magában foglalván röviden a számolási szabályokat, feleslegessé teszi ugy a tankönyv, mint a jegyzetek használatát. Nyelvezete a gyermekek felfogásához mért, de élesen ki ri belőle, hogy szerző jelesebb gyakorló tanító, mint író. Műszavai között sok kevésbé ismert, keresett, némelyik épen hibás. Használ ily kifejezéseket: axióma, factum, tulteli (ál) tört, hármas feladatok, factor, értékel stb. stb. Nem tartom helyesnek szerző azon eljárását, hogy némely igazságot algebrailag akar a kezdőknek megmagyarázni. Sajtőhibák feles számmal fordulnak elő, miért kiadót nem lehet eléggé megróni. Kiállítás az izléses, jó papírra nyomva; ára 90 kr. Leszámítva ezen munka aprólékos fogyatkozásait, örömmel fogadható oly intézetekbe, melyeknek számára készítette. Nyugodt lelkiismerettel ajánlom polgári leányiskolánkba bevezetésre.

Sebestyén Sándor,
polg. isk. tanító.

A Rill-ünnepélyt rendező bizottság első jelentése.

Rill Józsefnek, ki a magyar nevelésügy terén esaknem páratlanul áll, tisztelői házat akarnak venni, hogy az érdemes férfi anyagi gondoktól menten a nevelésügynek szentelhesse tehetségét. E végből bizottság alakult, mely e jelentésben ad számot eddigi működéséről. A jelentés alá van írva következők: Vajdady Ernő elnök, Gyurkócs Béla, jegyző, Trájtler Károly pénztárnok. A bizottság felhívását, melyet még múlt év decz. 10-én küldött szét, nem csak nálunk, hanem külföldön is mindenütt örömdő helyesléssel fogadták. A bizottság felhívását oly szép eredmény követte, hogy a ténykedő albizottság a fővárosban, a Császárfürdő melletti Kalvária alatt megvette a házhelyet, ölet a magasztos czél iránti tekintetből egy frtért. — Itt lesz hát a „Magyar Paed. Szemle“ háza s a telket e lap kiadó-tulajdonosának nevére már telekkönyvileg át is íratta.

Az előmunkálatokra és további pénzügyítésre az 1882. év május 28-ig terjedő időköz van kitűzve. Pünkösd napján lesz a ház alapkövének ünnepélyes letétele.

A jelentés köszönetet mond mindazoknak, kik gyűjtöttek, — aztán az ügyet buzgón felkaroló napi sajtónak és szaklapoknak. Közi az „Allgem. Oesterr. Lehrerzeitung“ és a „Die Volksschule“ czikkeit, melyek ez alkalomból írvák.

A jelentés következő figyelmeztetéssel végződik a kartársakhoz:

1. Valamint az alólirt bizottság lelkiismeret- és beületbeli kötelességének fogja tartani a nyilvánosság előtt minden beérkezett krajczárról részletes számadást közölni: ugy viszont kérjük ivtartóinkat, hogy miután számozott ivekről van szó, melyeket nekünk, ép ugy mint a pénz, el kell számolnunk, — az ivatek, ha még őrsek is, küldjék viszza s általában az ivatek evidenciában tartását illetőleg minket a legnagyobb pontossággal sziveskedjenek támogatni.

2. Megtakarítás okából kérjük mindazokat, kik pénzt küldenek, hogy erre postai utalványt használjanak és az aláírók jegyzékét külön levélben küldjék, mert a pén-

zes levél küldése és kézbesítése legkevesebb 30 krba kerül, míg a postai utalvány és levél 10—15 kr.

A kik ez ügyet pártolni óhajtják, gyűjtőívért forduljanak a fent nevezett pénztárnokhoz.

Melegen ajánljuk az ügyet az egész magyar művelt közönség pártfogásába.

VEGYES HIREK.

— **Királynénk**, mint Londonból írják, mult hó 18-án esős időben sir Watkin Wynn kutyáival vadászott Witchurch mellett. 20-án a királyné ugyanezzel a falkával vadászott, de minden eredmény nélkül. 21-én három rókát hajtottak fel s egyet el is fogtak a kutyák. 24-én volt a legsikerültebb vadászat. 25-én ismét kevés volt a szerencse. — E hó 4-én királynék Párizsba érkezett, hol hat napig fog időzni. Lakosztálya a „Hôtel Bristol“ban van bérelve. 12-én a királyné Bécsbe érkezik.

— **A Habsburg-ház** ez évben ünnepli uralkodásának 600. évfordulóját.

— **Neurolog.** Inezedy László függetlenségi harczunk országszerte ismeretes kiváló hőse, társadalmi életünk köztiszteletű férfi, pénteken délután 6^{1/2} órakor hosszas betegség után elhunyt. — A család által kiadott gúszhir így hangzik: Nagyvárad Inezedy Samu, nyug. kir. honvédeztudós és neje Barton Vilma; Inezedy Juliánna Bokros Lajosné, férje Bokros Lajos, gyermekeikkel; Inezedy Károlina, öz. Vass Irma, Joksman Nángrné, férje Jaksman Nándor gyermekeikkel, saját és számos rokonok nevében fájdalomtelt szívvel tudatják szerett testvérek, illetőleg rokonok Nagyvárad Inezedy László, 1848—9-ki honvédeztudósnek f. év márcz. hó 3-án, d. u. 6^{1/2} órakor, életének 73. évében, hosszas szenvedés után történt gyászos kimúltát. — Nemzeti alkotmányunk egyik buzgó és hű apostola, az 1848—9-ki szabadságharznak egyik kimagasló bajnoka nincs többé! — Hűt temetési f. hó 5-én, d. u. 4 órakor fognak, rövid balotti ima után, magyarutczai szállásáról, az ev. ref. temetőbe örök nyugalomba helyeztetni. — Aldott legyen az elhunyt emlékezete. — Nagy-Enyed, 1882. márcz. 4. — Eck Emil, a helyipolg. iskolához közelebről kinevezett segédtanító szombaton reggel 6 óra tájban meghalt. Béke és áldás lengjen hamvaik felett!

— **A nagyenyedi kerületi börtön** — a tavasz beálltával építendő — 40 zárkával (magan czellával) fog gyarapodni. Az 50.000 frt költségvetéssel megállapított építkezést Horváth Gyula kolozsvári jónövü műépítész fogja keresztül vinni.

— **A székásmenti gazdasági egylet** ajánlatot tett a megye alispánjához a községi faiskolák kazalése ügyében. Az ajánlat természetesen örömmel fogadtott, miután azon vidék szintén igen kitűnő gyümölcsöket terem, de a köznép indolentiája az általános elterjedést még eddig nagyon gátolta. Reméljük, hogy ugy a t. egylet buzgalma és áldozatkészsége, valamint az illető szolgabíró urak erélye a legszebb sikert fogja eredményezni.

— **A himlőről.** A febr. 25-ke és márcz 4-ke közt lefolyt héten hólyagos himlőben 4 betegülés és 2 halálozás történt, vörös himlőben 14 betegülés, halálozás nélkül.

— **Gyönyörű kettős szivárvány** volt látható febr. hó 28-án, délután, városunk felett az égboltozat keleti részén.

— **Munkácsy festményének** megvételére tett adományokból eddigelő begyűlt a fővárosban 8426 ft 30 kr. és 2750 frank. A műcsarnokban kiállított festményt vasárnap 2769 egyén nézte meg.

— **A Bem szoborra** való adomány-gyűjtést a galicziai helytartóság megtiltotta s a helytartóság erre vonatkozó rendelete az osztrák kormány részéről helyben hagyattott.

— **A légmérsékletéről** február havában nem érdektelen tudni, hogy a legnagyobb hideg 11° R. és a legnagyobb meleg + 12 R. fok s a közép mérséklet e szerint + 1^{1/2}° R. volt. A hőmérő 28-án reggel + 3 fokot mutatott, a mult évben pedig ugyanazon napon és időben — 7 fokot!

— **Lakodalom.** B. Komlós községben Magyarországon a napokban ülték meg a községi bíró fiának lakodalmit, mely arról nevezetes, hogy 6 darab ökor és 800 darab szárnyasállat életébe került; ennyi fogyasztván el a lakodalmosok által! Hát még menyinyi bor esúszhatott le oda, hol e teméntelen ártatlan áldozat sirját lelte?

— **A magyar tudományos akadémia** — hir szerint — Szucsitis Lajos 70—80.000 frt értékű összes vagyonának nevezett végakarata értelmében legközelebről birtokába jutand.

— **„Krisztus Pilatus előtt“** megvételéhez kötött remények meghiusultak, miután annak tulajdonosa Sedlmayer műáros nyilatkozata szerint a festmény nem eladó. És miért? mert kiállítva a nézők díjából bizonyára sokszorosan nagyobb összeg foly be, mint a menyinyit vételár ezimen a festményért kérni lehetne. Budapest csak egy nap alatt 800 frtot jövedelmezett. — A tulajdonos még öt évig kívánja kiállítani.

— **Panszláv mozgalmak Magyarországon.** Szt. Iván községben legközelebről két montenegrói emissariust fogtak el, kiknél kompromittáló iratok találtak. — Krassó, Szörény és Temes megye déli vidékein a nyugalmazott határőrtisztek tüntetni kezdenek a magyarság és Magyarország ellen. — Az eperjesi jogakademián „panszláv kör“ alakult. Mire a joghallgatók közgyűlést tartottak és a 6 tagból álló kör elnökét Marschallt egyhangú határozattal kizárták testületükből és kérvényt nyújtottak be a tanári karhoz, Marschallnak az akademiáról leendő eltávolítása iránt. — Török-Kanisán febr. 25-én 40 lovas csendőr házmotóztát foganatosított valamennyi szerb lakós házában és nagy menyinyiségű fegyverre bukkant. Az ottani szerb pap sógoránál több rendbeli kompromittáló iratok is találtak.

A nagyenyedi kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság által kiadott árverések jegyzéke: Kiss Albertné Zudor Leontin (vásárló szt.-benedeki Schöder Rezső terhére) 1882 márcz. 6. 5162 frt Elekes. Fluereis Andréné ellen márcz. 8. 436 frt 80 kr. Sz. Csanád. Brudán Angelina és Mária ellen márcz. 3. 243 frt 40 kr Lándor. Barta Vasillie ellen márcz. 8. 129 frt Diód. Kozma Mina ellen márcz. 3. 388 frt 20 kr. K. Cserged. Gál Petru hagyaték ellen márcz. 10. 65 frt 40 kr. K. Cserged. Onucz Márk s társai ellen márcz. 15. 110 frt Oláh-Lapád. Bárb Dan s neje ellen márcz. 15. 569 frt 90 kr. Sz. Csanád. Obert Johann s neje ellen márcz. 15. 600 frt 40 kr. Sz. Csanád. Nisztor Juon s társai ellen márcz. 17. 129 frt. Közép-Orbó. Marzsinián Jova s társai ellen márcz. 17. 2359 frt Sz. Csanád. Filker Regina szül. Binder ellen márcz. 17. 410 frt. Sz. Csanád. Florea Juon ellen márcz. 20. 185 frt 50 kr. Diód. Oberth Johann s társai ellen márcz. 20. 697 frt 80 kr. Sz. Csanád. Szucs Juon ellen márcz. 20. 172 frt. Sz. Csanád. Blasius Péter és neje márcz. 22. 1675 frt 80 kr. K. Cserged. Junga Linka s társai ellen márcz. 22. 1974 frt 20 kr. K. Cserged. Nikola György és neje ellen márcz. 23. 879 frt 80 kr. K. Cserged. Nisztor Niculai és neje márcz. 23. 275 frt. Benedek. Göbel Simon s társai márcz. 24. 518 frt 10 kr. márcz. 24. Sz. Csanád. Neijk Kosztandin ellen márcz. 24. 1563 frt. Oláh-Lapád. Reitan Niculai s társai ellen márcz. 27. 342 frt 20 kr. Túr. Bungezán György s társai ellen márcz. 29. 578 frt 10 kr. Kis-Cserged. Szalánczy Miklós és társai ellen márcz. 30. 4600 frt. Örményzések. özv. Csongrádiné szül. Pálfi Rozália ellen márcz. 30. 272 frt 40 kr. Örményzések. Florea Zacharias és társai ellen márcz. 30. 268 frt 30 kr. Czelná. Komáromy Andor ellen febr. 4. 5659 frt 10 kr. Kis Cserged.

KÖZGAZDASÁG.

Az 1880. évi aratás és szüret eredménye Magyarországon.

A földmívelési miniszterium hivatalos lapja 1880. évi aratásunk és szüretünk végleg összeállított eredményét a következő adatokban közli.

Az aratási eredmény áttekintése.

Termény	A learatott terület hektárokbán		Termett átlag egy hektáron összesen hektoliter	
	terület	átlag egy hektáron	termett	összesen
Őszi búza	2.254,284	11.61	26.180,119	
Őszi rozs	1.052,680	11.22	11.810,583	
Tönköly	4,443	11.63	51,807	
Kétszeres	215,162	10.82	2.327,283	
Tavaszi búza	156,943	11.31	1.774,297	
Tavaszi rozs	32,798	9.98	327,410	
Őszi árpa	50,829	17.91	910,568	
Tavaszi árpa	927,579	18.36	17.033,859	
Zab	1,017,663	21.35	21.728,667	
Köles	51,204	13.24	683,006	
Tatárka	14,964	6.28	93,903	
Magbúkköny	43,772	9.33	408,270	
Borsó, lenese, bab	37,101	9.17	340,317	
Kukoricza	1.865,858	18.65	34.806,393	
Burgonya	360,917	85.96	31.023,998	
Őszi reepe	75,945	8.25	626,215	
Tavaszi reepe	3,882	8.43	32,723	
Lenmag	*	8.90	87,353	
Kendermag	*)	11.34	790,302	
			métermázsá	
Dohány	60,148	12.71	764,167	
Len fonalnak	9,814	4.53	44,160	
Kender fonalnak	69,711	6.55	456,634	
Czukkorrépa	37,317	181.83	6.785,423	
Takarmányrépa	59,229	256.34	15.183,026	
Luczerna, óhere, baltaczim	190,141	29.63	5.633,574	
Bükkönykeverék, moharstb	175,567	26.09	4.658,494	
Rét- és gyepszéna	2.740,224	12.65	34.674,345	
Ugarnak maradt tór		2.172,389	hektár.	
Elemi s egyéb csapás folytán kiveszett	659,389		"	
Mint ez adatok mutatják, az 1880-ik évi termés			ősziükben gyenge közép, tavaszukban jó és takarmány-	
nemükben jó közép eredményűnek vált be.				
A szüret eredményének áttekintése.				
Szőlőterület		362,233	hektár	
			M u s t	
Termett összesen		2.696,483	hektoliter	
Eladatott		338,599	"	
Seprőre 10%		235,780	"	
			B o r	
Fehér		1.287,923	"	
Vörös		364,123	"	
Siller		459,448	"	
Aszszu		10,565	"	
Összesen		2,122,059	"	
Az eladott mustból lett		304,740	"	
Mindössze		2.426,728	"	
Termett átlag egy hektáron		6.74	"	
			S z ő l ő	
Eladatott a külföldre		1.066,060	kilogramm	
Eladatott a belfogyasztásra		2.915,159	"	
Összesen		3.981,229	"	
			B e c s - é s e l a d á s í á r a .	
A mustnak hektoliterenként		6 frt 70 kr.		
A bornak		8 frt 74 kr.		
Az aszszubornak		60 frt 70 kr.		
A szőlőnek 1 kilogramm		10 kr,		
			É r t é k e	
A termett összes bornak		21.013,826	frt	
Az eladott összes szőlőnek		409,084	frt	
Együtt		21.417,915	frt	
Tekintve hogy a szőlőtermények ez értékeiből egy				
hektárra csak 59 frt 11 kr esik, mely a mívelési költsé-				
geket sem fedezi, az 1880. évi szüret eredménye határo-				
zottan rosznak mondható.				

*) Lásd a fonalnak termelt területét.

Apróbb közlemények.

Magyarország áruforgalmáról 1881-ben az országos statisztikai hivatal közléseiből tette közzé a decemberhavi kimutatást, a melylyel a múlt év két harmadáról határozott adatokkal rendelkezvén az egész év forgalmáról is meg lehetős atnézettel bírhatunk. A kimutatás szerint decemberben az összes behozatal Auszriából 16.290.092 frt, más államokból 5.704.989, összesen 21.994.081 frtot képviselt. A kivitel Auszriába 18.898.577 más államokba 8.777.776 összesen 27.776.353 frt értékű volt, s így az e havi kivitel 5.781.372 frttal haladta meg a behozatalt. Az áruforgalmi statisztika életbeléptetése óta a múlt év végeig lefolyt 8 hónapról az összeredmény: behozatal Auszriából 139.078.976, más államokból 46.724.863, összesen 185.803.839 frt; kivitel Auszriába 165.262.906, más államokba 77.544.570, összesen 242.797.476 frt értéket képviselt, s a kiviteli többlet 56.993.637 frt tett. Ezen adatok szerint Magyarország behozatali és kiviteli kereskedelme egy év alatt körülbelül 570 millió frtra tehető.

A magyar ipar fejlesztésére a leggyakorlatibb, sőt külön vámterület nélkül az egyedüli célhoz vezető út az, melyet Zichy Jenő gróf határozati javaslat alakjában a képviselőház elé terjesztini készül, a kereskedelmi miniszterium költségének tárgyalásánál s melyre a képviselők körében pártkülönbség nélkül 260-nál már több aláírást gyűjtött s remélhetőleg a kormány hozzájárulásával egyértelmű elfogadtatásra számíthat. Ezen indítvány tartalma a következő: a magyar kormány minden megrendelést hazai iparosoknál tegyen; valamenynyi hatóság útásittassék, hogy minden megrendeléseiket iparüzemekben hazai vállalkozóknál tegyék; a honvédelmi miniszterium összes hadi szereit itthon készíttesse és vásárolja; a közös hadügyminiszterium szállításainak quota-arányát Magyarországon eszközölje; az állam által szubvenzionált és szabadalmazott s külön előnyökben részesülő társulatok szintén a belföldön dolgoztassanak és vásároljanak. Minek is menjen ki a polgárok adófizetéséből begyűlt pénz külföldre.

Mint Északamerikában Chicago és Cincinnati, ugy az európai continensen Kőbánya világhírűvé lett sertéshizlalása és exportja által. E piac forgalma a kőbányai sertéshizláló társaságnak most közzé tett 1881. évi jelentése szerint 78 millió frtra rugott. És pedig volt a Kőbányára hozott sertések összértéke eleseggel együtt 34.136.049 frt, a megelőző évből maradt állomány 4.384.380 frt, együtt 38.520.429 forint; a kivitel értéke a belföldi fogyasztással együtt 40.324.880 frt. A megelőző évhez viszonyítva növekedett a piacra hozatal 14.524.609 frttal, az elvitel 13.765.090 forinttal. — Ebből megítélhetni, hogy a nemzeti vagyonosodásnak mily jelentékeny tényezőjét képezi a kőbányai piac sertés állásaival és kölesön előlegező intézetével s feltehető, hogy az oly kedvezően lefolyt üzleti időszak tenyésztőket, hizlalókat és kereskedőket hazai sertéskereskedelmünk érdekében és saját érdekében további élénk tevékenységre buzdítandja. Azonban tekintve az amerikai állapotokat és árak befolyását, ha versenyképesek akarunk maradni, olesőbban kell tenyésztünk, és hogy a hús-fajta hiányt pótolhassuk, többet kell tenyésztünk. Finomság tekintetében eddig el nem ért zsirfajtáink magukban még vásárt nem esálnak, és ha a kiviteli kereskedőket állandóan akarjuk piacunkhoz szoktatni, akkor az általuk leginkább keresett húsárut is kell produkálnunk.

Az elfagyott oltványok megmentésére nézve Berezky Máté híres gyümölcsészünk egyik gyümölcsstermelőhez intézett levelében a következő tanácsot adja: „elfagyott fiatal oltványait oltsa át földszint a gyöknyakban (mert azt nem gondolnám, hogy tövestől elfagytak volna fűcskái, az elfagyás csak addig terjedhetett, a meddig a hó el nem takarta az ojtványt). Ez átöltést a hasitékba ojtás módjával kell eszközölni s a kissé vastagabb törzseket nem teljes keresztmetszetben, hanem csak érin-tőleg, a hól sértése nélkül k-ll meghasítani. Az így ojtott fűcskái egy-két év alatt éppen oly magasra fognak növekedni, mintha át sem lettek volna ojtva, hanem a fagyás előtti állapotukban maradtak volna s egy-két újabb év leforgása alatt termőre is fordulandanak.“ Saját tapasztalatunkból is melegen ajánljuk ez átöltést az 1880. és 1881. évi kemény telek okozta fagysebek folytán igen sok sinylésnek indult esemetünk felújítására.

Hordó-tapasz. Szivárgó hordók bekenésére egyszerűsége és ezélszerűsége folytán a legjobb szerek egyikének bizonyult a következő: 1 rész finomra tört borkó, (mely minden régiebb hordóból könnyen szedhető) és 2 rész oltott méz kevés vízzel sűrűpeppé kevertetik öszsze és ezen tapaszszal vonatnak be az előbb szárazra törült szivárgó részek. E tapaszból mindenkor csak annyit készítsünk el, a mennyit egyszerre felhasználhatunk, mert különben igen megkeményedik és ekkor már nem használható.

A nagyenyedi kisegítő-takarékpénztár üzletforgalma február hóban. Bevétel: Kézpénz áthozatal január hóról 11.511,99; Felek betételeiből 19.918,40; Kölesönvisszafizetésekből 45.140.—; Hátrálék kamatokból 256,30; Rendes 6%-os kamatokból 911,70; Provisióból 303,90; Bekebelezési díjból 22,80; Váltómásokból 9,90; Váltóúrlapok és bélyegekből 54,89; összesen 78.129,88. — K i a d á s . Váltóra adott kölcsön 60.780.—; Viszszafizetett betétekért 6.295,55; Tiszti fizetésekbe 50.—; Múlt évi osztalék- és jutalékokba 1.474,66; Szolgafizetés és rendkívüli díjazásba 110.—; Perköltségekre 72.—; Állami adóba 100,03; Bélyeg és bélyegilleték adóba 347,36; Irodai kellekre 18,42; Kézpénz átvitel márczius hóra 8.881,86; összesen 78.129,88. — Nagy-Enyed, 1882. febr. 28.

Az igazgatóság.

Márczius hó	N.-Enyed 2-án		Balászfalva 2-án		Tóvis 1-én		Abrudbánya 27-én	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
Buza legszébb	9	00	8	00	7	50	10	00
Buza közepes	8	00	—	00	7	00	—	00
Rozs legszébb	5	50	4	75	5	50	—	00
Rozs közepes	5	25	—	00	5	00	—	00
Árpa legszébb	—	00	—	00	—	00	—	00
Árpa közepes	—	00	—	00	—	00	—	00
Zab legszébb	4	00	3	25	3	50	2	75
Zab közepes	3	60	—	—	2	90	—	—
Törökbuza	5	00	4	75	5	00	6	25
Fuszulyka	—	—	—	—	—	—	—	—
Burgonya	—	—	—	—	—	—	—	—
1 Kilo marhahús	—	40	—	40	—	40	—	34

Hivatalos árfolyamok a budapesti áru- és érték-tőzsdén 1882. márcz. 4.

4% Magyar aranyjárdék	85.—
Magyar vasuti kölesön	130,85
Magyar kel. vasuti államköt. I. kibocsátás	106,25
Magyar kel. vasuti államköt. II. kibocsátás	92,75
Magyar kel. vasuti államköt. III. kibocsátás	00,00
Magyar földterhermentesítési kötvény	97,50
Magyar földterhermentesítési kötvény záradékkal	94,75
Temes-bánati földterhermentesítési kötvény	96.—
Temes-bánati földterhermentesítési kötvény záradékkal	94,50
Erdélyi földterhermentesítési kötvény	95,00
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	94.—
Magyar szőlődezsnaváltási kötvény	97.—
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölesön	—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy	107,25
Osztrák járadék papírban	73,75
Osztrák járadék ezüstben	74,75
Osztrák járadék aranyban	91,75
1860-ki államsorsjegyek	131.—
Osztrák-magyar bankrészvény	812.—
Magyar hitelbank-részvény	290.—
Osztrák hitelintézet-részvény	298.—
Ezüst	—
Cs. és kir. arany	5,82
20frankos arany (Napoleon'd'or)	9,56
Német birodalmi márka	58,70

Felölös szerkesztő: Dr. Boros Gábor.

Kiadó-tulajdonos: Pollák Mór.

Diódon 150 holdos birtok és egy 3 kerekű malom, haszonbérbe, vagy örök áron eladó.
Értekezhetni a tulajdonossal N.-Enyeden, Tóvis utca 800. száma háznál.

Eladó zongora.

Értekezhetni a collegium-utczában az 526-ik ház szám elatt lakó tulajdonossal. 1—3

Eladó ó-borok.

Értekezhetni tulajdonos Szilágyi Farkas-sal. Vár.

Mint hogy jelenlegi üzlethelyiségem évi bérlete 300 forintról 600 frtra emeltetett s mostani csekély haszonnal eszközölt forgalom mellett ily öszszegű bérletet fizetnem csak akkor lehetne, ha t. evőm rövására 2—3%-al magasabb árban árulnék. Ezt azonban teljességgel nem akarván, elhatároztam, hogy midőn szerződéssem értelmében 1882. október hó 24-én a bérlet ideje letelik, más alkalmas helyre teszem át üzletemet és **hogy az átköltözködést megkönynyítsem, a fentebbi időtartamra**

végeladást

eszközök tetemes árleengedés mellett.

Mire mélyen tisztelt pártfogóimat tisztelettel meghívom.

Bisztritsány Lajos.